

آزمون ۳ از ۱۴

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود.
امام خمینی (ره)

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی سنجش دوازدهم - مرحله اول (۱۴۰۱/۰۷/۲۹)

علوم انسانی (دوازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون های آزمایشی سنجش و بهره مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می گردد. از شما عزیزان دعوت می شود، دیدگاه های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

کانال تلگرام آزمون های آزمایشی سنجش @sanjesheducationgroup

ریاضی و آمار

۱. گزینه ۳ درست است.

اگر عرض مستطیل را x فرض کنیم، طول آن $3x$ می شود. بنابراین:

$$\lambda = 2(x + 3x) \Rightarrow \lambda = 8x \Rightarrow x = 1 \text{ عرض، طول} = 3x = 3$$

$$3 + 1 = 4 = \text{مجموع طول و عرض}$$

۲. گزینه ۲ درست است.

$$(m+1)x - m + 1 = 3 + \frac{x}{3} \xrightarrow{x=3} 3(m+1) - m + 1 = 3 + 1$$

$$\rightarrow 3m + 3 - m + 1 = 4 \rightarrow 2m = 0 \rightarrow m = 0$$

۳. گزینه ۴ درست است.

می دانیم معادله $ax = b$ در صورتی جواب ندارد که $a = 0, b \neq 0$ باشد.

$$\text{پس داریم: } kx + 2x = (k+2)x = -3 \rightarrow k+2 = 0 \rightarrow k = -2$$

۴. گزینه ۱ درست است.

عدد مورد نظر را x در نظر می گیریم:

$$3x = \frac{x^2}{2} + x \rightarrow \frac{x^2}{2} - 2x = 0 \rightarrow x\left(\frac{x}{2} - 2\right) = 0$$

$$\rightarrow \begin{cases} x = 0 \notin N \\ \frac{x}{2} - 2 = 0 \rightarrow \frac{x}{2} = 2 \rightarrow x = 4 \in N \end{cases}$$

۵. گزینه ۲ درست است.

$$\text{میانگین} = \frac{\text{مجموع کل داده ها}}{\text{تعداد کل داده ها}} = \frac{127}{10} = 12,7$$

برای به دست آوردن میانه ابتدا داده ها را مرتب می کنیم و چون تعداد داده ها زوج است، میانه برابر است با میانگین دو داده وسط

$$8, 9, 10, 11, \underbrace{12, 13/5}, 14, 15, 17, 17/5$$

$$\text{میانه} = \frac{12 + 13/5}{2} = 12,75$$

$$\text{بنابراین داریم: } 12,7 - 12,75 = -0,05 = \text{تفاضل میانه از میانگین}$$

۶. گزینه ۳ درست است.

ابتدا میانگین را به دست می آوریم:

$$\bar{x} = \frac{3 + 4 + 9 + 12}{4} = 7$$

سپس انحراف از میانگین را محاسبه می کنیم:

$$3 - 7 = -4, 4 - 7 = -3, 9 - 7 = 2, 12 - 7 = 5$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{(-4)^2 + (-3)^2 + 2^2 + 5^2}{4} = \frac{16 + 9 + 4 + 25}{4} = 13,5$$

۷. گزینه ۴ درست است.

$$\text{میانگین} = \frac{\text{مجموع داده ها}}{\text{تعداد داده ها}} \Rightarrow 7 = \frac{\text{مجموع داده ها}}{4} \Rightarrow \text{مجموع داده ها} = 28$$

پس مجموع ۴ عدد طبیعی متمایز برابر با ۲۸ است. بزرگترین عدد ممکن بین این ۴ عدد را زمانی خواهیم داشت که ۳ عدد دیگر، کوچکترین اعداد طبیعی یعنی ۱، ۲، ۳ باشند. پس داریم:

$$\text{بزرگترین عدد} = 28 - (1 + 2 + 3) = 22$$

۸. گزینه ۲ درست است.

با توجه به فرمول میانگین وزنی داریم:

$$\bar{x} = \frac{2 \times 2 + 3(2m - 8) + 4(m - 2)}{2 + 2m - 8 + 4}$$

$$\Rightarrow \frac{4 + 6m - 24 + 4m - 8}{2m - 2} = 4 \Rightarrow 10m - 28 = 8m - 8 \Rightarrow 2m = 20 \Rightarrow m = 10$$

لذا داریم:

X_i	۲	۳	۸
f_i	۲	۱۲	۴

طبق جدول مد برابر ۳ و میانه ۳ است. $\frac{3+3}{2} = 3$

بنابراین: $3 - 3 = 0 =$ تفاضل میانه از مد

۹. گزینه ۳ درست است.

چون در ارقام عدد صفر وجود دارد و زوج بودن مورد سؤال است، حالت صفر را جدا می‌کنیم و داریم:

$$\left. \begin{array}{l} 4 \times 3 \times 1 = 12 \\ \text{صفر قرار گیرد} \\ \\ 3 \times 3 \times 2 = 18 \\ \text{۴ یا ۸ قرار گیرد} \end{array} \right\} \Rightarrow 12 + 18 = 30$$

۱۰. گزینه ۱ درست است.

می‌خواهیم تعداد زیرمجموعه‌های ۴ عضوی را به دست آوریم که ۲ عضو آن $\{4, 6\}$ قبلاً انتخاب شده است. پس ما باید ۲ عضو از ۵ عضو باقیمانده را انتخاب کنیم، یعنی: $C(5, 2)$

$$C(5, 2) = \frac{5!}{2!3!} = \frac{5 \times 4 \times 3!}{2!3!} = 10$$

۱۱. گزینه ۴ درست است.

تعداد پاسخ‌نامه‌ها = ۱۰۲۴

$$\Rightarrow 4^n = 1024 \Rightarrow (2^2)^n = 2^{10} \Rightarrow 2^{2n} = 2^{10}$$

$$\Rightarrow 2n = 10 \Rightarrow n = 5$$

$$(n-1)! = (5-1)! = 4! = 24$$

۱۲. گزینه ۴ درست است.

برای آن که به تعداد مساوی سیب تقسیم شود، باید به هر نفر ۲ سیب برسد.

برای نفر اول کفایت ۲ سیب از ۶ سیب انتخاب کنیم. $C(6, 2)$

برای نفر دوم کفایت ۲ سیب از ۴ سیب باقی‌مانده انتخاب کنیم. $C(4, 2)$

و برای نفر سوم باید ۲ سیب از ۲ سیب باقی‌مانده انتخاب شود. $C(2, 2)$

$$\left. \begin{aligned} C(6,2) &= \frac{6!}{2!4!} = \frac{6 \times 5 \times 4!}{2 \times 4!} = 15 \\ C(4,2) &= \frac{4!}{2!2!} = \frac{4 \times 3 \times 2!}{2 \times 2!} = 6 \\ C(2,2) &= \frac{2!}{2! \times 2!} = 1 \end{aligned} \right\} \Rightarrow 15 \times 6 \times 1 = 90 \text{ بنابراین اصل ضرب داریم:}$$

۱۳. گزینه ۱ درست است.

اگر حروف را مجزا در نظر بگیریم، پنج حرف داریم که دو حرف نباید کنارهم باشند. پس تعداد حالت‌هایی که دو حرف «پ» و «ر» کنار هم هستند را از تعداد کل کم می‌کنیم.

$$5! - 4 \times 2! = 120 - 48 = 72$$

۱۴. گزینه ۳ درست است.

دو حالت وجود دارد. ابتدا اعداد زوج را با جایگشت ۳! در سه خانه زوج و اعداد فرد را با ۳! در سه خانه فرد قرار می‌دهیم و چون دو حالت برای چیدمان داریم در ۲ ضرب می‌کنیم. لذا مطابق اصل ضرب داریم:

$$3! \times 3! \times 2 = 6 \times 6 \times 2 = 72$$

۱۵. گزینه ۲ درست است.

برای جواب‌دهی به هر سؤال چهار راه داریم، پس:

$$\underbrace{4 \times 4 \times \dots \times 4}_{75 \text{ تا}} = 4^{75}$$

اقتصاد

۱۶. گزینه ۲ درست است.

الف) کسب‌وکار شخصی، به دلیل اینکه متعلق به یک نفر است، «مالکیت کامل سود» برای کارآفرین وجود دارد. (صفحه ۱۵ کتاب درسی)

تعاونی، کسب‌وکاری است که نحوه اداره آن بر اساس «هر نفر، یک رأی» صورت می‌گیرد. یعنی صرف‌نظر از اینکه هر کدام از اعضا، چه میزان از سرمایه تعاونی را تأمین کرده باشند، یک رأی خواهند داشت. (صفحه ۲۰ کتاب درسی)
ب) پاسخ به این پرسش که «مالک محصول یا کالای نهایی که به مشتری عرضه می‌شود، کیست؟» می‌تواند بیانگر مفهوم «سازمان تولید» باشد. (صفحه ۱۴ کتاب درسی) (فصل اول، درس دوم - طرح مسئله - کسب‌وکار شخصی - کسب‌وکار تعاونی)

۱۷. گزینه ۴ درست است.

کارآفرینان موفق، ویژگی‌های مشابهی دارند که به آن‌ها در کسب‌وکارشان کمک می‌کند. این ویژگی‌ها عبارت‌اند از: سازمان‌دهنده: منابع را به شکل کارآیی مدیریت و هماهنگ می‌کند.

ریسک‌پذیر: پس‌انداز و خوشنامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند. پرانگیزه: نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.

یادگیرنده: از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند. (صفحه ۶ کتاب درسی) (فصل اول، درس اول - نقش کارآفرینان)

۱۸. گزینه ۲ درست است.

هزینه سالانه + سود سالانه = درآمد سالانه (الف)

دستمزد سالانه کل کارگران + هزینه استهلاک سالانه ماشین‌آلات + هزینه سالانه مواد اولیه + اجاره سالانه کارگاه = هزینه سالانه کارگاه

$$\text{تومان } 216,000,000 = 1,000,000 \times 10 \times 12 + 30,000,000 \times \frac{1}{5} + 30,000,000 + 5,000,000 \times 12 = \text{هزینه سالانه کارگاه}$$

تومان ۲۱۶,۰۰۰,۰۰۰ = هزینه سالانه کارگاه

تومان $۲۶۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۱۶,۰۰۰,۰۰۰ + ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ =$ درآمد سالانه

واحد کالا $۱۳۳ = X \rightarrow ۲۶۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۲,۰۰۰,۰۰۰ \times X$ (ب)

(صفحه ۸ کتاب درسی) (فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۱۹. گزینه ۱ درست است.

(الف) درست است. (صفحه ۸ کتاب درسی)

(ب) نادرست است؛ زیرا تولیدکننده در راستای افزایش درآمد خود برای دوری از وضعیت زیان، می‌تواند برای محصولات، بازار خوبی را فراهم کند یا کالاهایش را با قیمت مناسب بفروشد. افزایش بهره‌وری منجر به کاهش هزینه‌های تولید می‌شود. (صفحه ۹ کتاب درسی)

(ج) نادرست است؛ زیرا یک کارآفرین موفق برای انتخاب صحیح و درست، باید هزینه‌ها و درآمدش را محاسبه کند. (صفحه ۸ کتاب درسی)

(د) درست است. (صفحه ۱۹ کتاب درسی)

(ه) نادرست است؛ زیرا در کسب‌وکار شرکت (و نه شراکت) به دلیل امکان جذب افراد توانمند در زمینه‌های تخصصی و ویژه، تخصص‌گرایی بیشتری وجود دارد. (صفحه ۱۹ کتاب درسی)

(فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود - درس دوم - کسب‌وکار شراکت - کسب‌وکار شرکت)

۲۰. گزینه ۳ درست است.

(الف) ایجاد یک شرکت سهامی، پرهزینه‌ترین نوع کسب‌وکار است؛ زیرا شرکت سهامی از پول دیگران راه‌اندازی می‌شود و نیز دولت برای شرکت‌ها قوانینی دارد که عمل به چنین قوانینی، زمان‌بر و پرهزینه است. بنابراین، گزینه‌های (۲) و (۴) حذف می‌شوند. (صفحه ۱۸ کتاب درسی)

(ب) کارآفرین باید مهارت‌های ابتکار عمل را داشته باشد تا بتواند با جمع کردن عوامل مختلف در کنار هم، کالا یا خدمتی را تولید کند. (صفحه ۵ کتاب درسی) (فصل اول، درس اول - نقش کارآفرینان - درس دوم - کسب‌وکار شرکت)

۲۱. گزینه ۴ درست است.

همه گزینه‌ها به استثنای گزینه (۴) درست هستند. گزینه (۴) نادرست است؛ زیرا این دسته از افراد، معمولاً به دنبال ارزان خریدن و گران فروختن هستند و خرید و فروش برخی از کالاها، در انحصار آنهاست. (صفحه ۹ کتاب درسی) (فصل اول، درس اول - کسب درآمد حلال)

۲۲. گزینه ۳ درست است.

(الف) صاحب این سالن می‌تواند با صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری از طریق: ۱- پرهیز از استخدام نیروی کار غیر لازم ۲- صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی ۳- جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها، هزینه‌های تولید را بدون اینکه میزان تولیدش را کم کند، کاهش دهد. بنابراین، فقط گزینه (۴) حذف می‌شود. برای پیدا کردن گزینه درست به سراغ پاسخ سؤال (ب) می‌رویم. (صفحه ۹ کتاب درسی)

(ب) تعاونی، کسب‌وکاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود. (صفحه ۲۰ کتاب درسی)

(فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود - درس دوم - تعاونی‌ها)

۲۳. گزینه ۱ درست است.

همه گزینه‌ها به استثنای گزینه (۱) درست هستند. گزینه (۱) نادرست است زیرا برای مشخص کردن درصد مالکیت هر یک از سهامداران، باید میزان سرمایه هر یک از آنها بر کل سرمایه و دارایی شرکت، تقسیم و حاصل، در عدد ۱۰۰ ضرب شود؛ بنابراین خواهیم داشت:

$$\frac{۱۰,۰۰۰}{۲۰۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۵\%$$

(صفحه ۱۷ کتاب درسی) (فصل دوم، درس دوم - شرکت)

۲۴. گزینه ۲ درست است.

الف) یک مؤسسه غیرانتفاعی، نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، شکل گرفته است. این مأموریت‌ها اغلب زمینه‌هایی انسانی و اجتماعی دارند. (صفحه ۲۰ کتاب درسی)
 ب) بر اساس شکل ترسیم‌شده و نیز ساختار و شیوه تصمیم‌گیری در شرکت‌های سهامی، بعد از سهامداران و هیئت مدیره به ترتیب، رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل قرار دارند. (صفحه ۱۸ کتاب درسی)
 فصل اول، درس دوم - تعیین کسب‌وکار شرکت - مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه

۲۵. گزینه ۴ درست است.

الف) در هر دو کسب‌وکار شخصی و شراکتی، عیب مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی برای کارآفرین وجود دارد. (صفحه ۱۵ و ۱۶ کتاب درسی)
 ب) احتکار یعنی انبار کردن کالاهای مورد نیاز مردم در مواقع ضروری و فروش آن به چندین برابر قیمت. (صفحه ۹ کتاب درسی)
 فصل اول، درس اول - کسب درآمد حلال - درس دوم - کسب‌وکار شخصی - کسب‌وکار شراکتی

۲۶. گزینه ۳ درست است.

تمامی موارد مطرح‌شده به استثنای گزینه (۳)، در اساسنامه شرکت وجود دارند. چگونگی پذیرش و عمل به قوانینی که دولت برای شرکت‌ها وضع می‌کند، در اساسنامه آن ذکر نمی‌شود. (صفحه ۱۸ کتاب درسی) (فصل اول، درس اول - ایجاد شرکت)

۲۷. گزینه ۱ درست است.

الف) بیشتر کسب‌وکارهای شخصی کوچک مقیاس‌اند و در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت به‌ویژه خدمات حضور دارند. (صفحه ۱۴ کتاب درسی)
 ب) در کسب‌وکار شرکت، امکان رقابت بالا به سه دلیل وجود دارد: ۱- مقیاس تولید بالا ۲- امکان سرمایه‌گذاری بیشتر ۳- قیمت پایین‌تر نسبت به رقبا. (صفحه ۱۹ کتاب درسی) (فصل اول، درس اول - کسب‌وکار شخصی - مزایا و معایب ایجاد شرکت)

۲۸. گزینه ۳ درست است.

با اینکه احتمال از بین رفتن و شکست یک کسب‌وکار وجود دارد، احتمال موفقیت و سودآوری آن هم کم نیست و این انگیزه لازم برای شروع فعالیت اقتصادی و پذیرش خطرات آن توسط کارآفرینان را همواره زنده نگه می‌دارد. (صفحه ۴ کتاب درسی) (فصل اول، درس اول - طرح مسئله)

۲۹. گزینه ۲ درست است.

کارآفرینی که مدتی کسب‌وکار شخصی یا شراکتی راه‌اندازی می‌کند و بسیار موفق است، اما افق‌های بزرگ‌تری را می‌بیند و فرصت‌هایی برای کسب سود بیشتر - که با کسب‌وکار شخصی و شراکتی سازگار نیست - باید شرکت ثبت کند. (صفحه ۱۷ کتاب درسی) (فصل اول، درس دوم - شرکت)

۳۰. گزینه ۴ درست است.

الف) این مورد (راه‌اندازی یک شرکت ساختمانی)، مثالی از کسب‌وکار شخصی است. کسب‌وکار شخصی متعلق به یک نفر است و بار سنگین مسئولیت متوجه اوست. (صفحه ۱۴ کتاب درسی)
 ب) در تعاونی‌ها، گروهی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت اقتصادی، گرد هم جمع می‌شوند و با اقدامات جمعی، منفعت خود را پیشینه می‌کنند. مورد (ب) یک کسب‌وکار تعاونی است. (صفحه ۲۰ کتاب درسی)
 ج) مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه، اغلب در زمینه‌های انسانی و اجتماعی فعالیت دارند. احداث مدرسه برای کودکان کار نیز یک مؤسسه خیریه است. (صفحه ۲۰ کتاب درسی) (فصل اول، درس دوم - کسب‌وکار شخصی - تعاونی - مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه)

علوم و فنون ادبی

۳۱. گزینه ۳ درست است.

* اصلاح گزینه ۳:

«... که چند نمایش‌نامه کوتاه تألیف کرد؛ نه بلند»

۳۲. گزینه ۱ درست است.

اصلاح اشتباهات متن:

«میرزا محمدصادق امیری فراهانی که بعدها از جانب مظفرالدین شاه (۱) به ادیب‌الممالک (۲) ملقب شد، فعالیت اصلی اش روزنامه‌نگاری (۳) بود ... وی در قصیده (۴) بیشتر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده ...»

۳۳. گزینه ۴ درست است.

طبق درس اول کتاب علوم و فنون ادبی ۳، در حوزه ترجمه، ایرج میرزا (ترجمه‌های منظوم از شعرهای غربی) و میرزا حبیب اصفهانی (ترجمه کتاب سرگذشت حاجی‌بابای اصفهانی اثر جیمز موریه) را می‌توان نام برد. در حوزهٔ رمان‌نویسی، محمدباقر میرزای خسروی و میرزا حسن خان بدیع را می‌توان نام برد و در حوزهٔ تحقیقات ادبی و تاریخی، می‌توان از ملک‌الشعرا بهار و ناظم‌الاسلام کرمانی یاد کرد. ردّ گزینه‌های دیگر:

(۱) محمدعلی جمال‌زاده: در داستان‌های عامیانه فعالیت داشت، نه تحقیقات ادبی و تاریخی.

(۲) میرزا آقا تبریزی: در نمایش‌نامه‌نویسی فعالیت داشت، نه رمان‌نویسی.

(۳) میرزا حسن خان بدیع: در داستان‌نویسی فعالیت داشت، نه ترجمه / علامه دهخدا: در طنز‌نویسی اجتماعی - سیاسی شهرت داشت، نه رمان‌نویسی.

۳۴. گزینه ۲ درست است.

* اصلاح گزینه‌های دیگر:

(۱) سرودهٔ عارف قزوینی است.

(۳) سرودهٔ ادیب‌الممالک فراهانی است.

(۴) سرودهٔ عطار نیشابوری است (براساس صفحه ۱۴ کتاب علوم و فنون ادبی ۱)

۳۵. گزینه ۴ درست است.

طبق صفحهٔ ۱۷ و ۱۸ کتاب علوم و فنون ادبی ۳

۳۶. گزینه ۳ درست است.

* ردّ گزینه‌های دیگر:

(۱) شمس‌الدین و قمر اثر میرزا حسن خان بدیع و طغرا اثر محمدباقر میرزا خسروی است.

(۲) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران اثر محمدتقی بهار است.

(۴) منشآت اثر قائم‌مقام فراهانی است.

۳۷. گزینه ۲ درست است.

کاربرد تاریخی دستور و ترکیب‌سازی، از ویژگی‌های زبانی یک اثر است، نه ادبی.

۳۸. گزینه ۱ درست است.

«را» در مصراع اول، مفعولی نیست، بلکه به معنی حرف اضافهٔ «به» است: (نهنگی بچهٔ خود را چه خوش گفت = نهنگی، به بچهٔ خود چه نیکو گفت)

۳۹. گزینه ۴ درست است.

ب	کُل	بُل	بُل	هَ	مِ	مِ	گِو	یَد	کِ	نَر	گِس	مِ	کُ	نَد	شِو	خِ
U	-	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				

۴۰. گزینه ۳ درست است.

بیت سؤال، می‌تواند دو گونه وزن عروضی داشته باشد:

۱- مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلن

۲- مستفعلنُ مفاعلُ مستفعلن

۴۱. گزینه ۲ درست است.

گزینه ۲ می‌تواند دو نوع وزن عروضی داشته باشد:

- ۱- مفعولُ مفاعِلن فعولن
- ۲- مستفعلُ فاعلاتُ فعِلن / مستفعلُ فاعلاتُ مستف

۴۲. گزینه ۴ درست است.

بررسی وزن عروضی گزینه‌ها:

- ۱) مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن (وزن همسان دولختی یا دوری)
- ۲) مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن (وزن همسان تک‌لختی)
- ۳) مفاعِلن فعلاتن مفاعِلن فعلاتن (وزن همسان دولختی یا دوری)
- ۴) مفتعلن فاعلاتُ مفتعلن فع (وزن ناهمسان)

۴۳. گزینه ۳ درست است.

همه گزینه‌ها بر وزن «مفاعِلن فعلاتن مفاعِلن فعِلن» سروده شده؛ به جز بیت گزینه ۳ که بر وزن «مفاعِلن فعلاتن مفاعِلن فعلاتن» است.

۴۴. گزینه ۴ درست است.

همه گزینه‌ها مانند بیت سؤال بر وزن «مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن / مستفعلن مفاعِلُ مستفعلن فعل» سروده شده؛ غیر از بیت گزینه ۴ که بر وزن «مفعولُ فاعلاتن مفعولُ فاعلاتن / مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن» است.

۴۵. گزینه ۲ درست است.

بررسی وزن عروضی مصراع‌های سؤال:

- (الف، ب، د) ← بر وزن «مفعولُ مفاعِلن فعولن / مستفعلُ فاعلاتُ مستف»
 (ج، ه) ← بر وزن «مفعولُ مفاعِلن مفاعیلن / مستفعلُ فاعلاتُ مستفعل»

۴۶. گزینه ۴ درست است.

همه گزینه‌ها، بر وزن «مستفعلن مفاعِلُ مستفعل / مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلن» سروده شده و نمودار هجایی آن‌ها مانند نمودار هجایی سؤال است؛ غیر از گزینه ۴ که نمودار هجایی‌اش به شکل زیر است:

هر	کو	د	رض	ط	را	ب	و	طن	نیست
-	U	-	U	U	-	U	U	-	-
مستفعلن			مفاعِلُ				مستف		

۴۷. گزینه ۱ درست است.

پایه‌های آوایی بیت سؤال را می‌توان به دو صورت زیر نوشت:

- ۱- مستفعلن / مفاعِلُ / مستفعلن / فَعْل
 ساقی به / رِ باده بَ / رافروز جا / مِ ما
 نو / U / UU-U / U--

- ۲- مفعولُ / فاعلاتُ / مفاعیلُ / فاعلن
 ساقی به / نو رِ باده / برافروز / جامِ مِ ما
 U-- / U-U- / U--U / -U-

۴۸. گزینه ۳ درست است.

وزن درست گزینه ۳ عبارت است از:

«فاعلاتن فعلاتن فعِلن»

دو	ش	می	آ	م	ذ	زخ	سا	ر	ب	رَف	رو	خ	ت	بود	
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	
فاعلاتن				فَعَلَاتِن				فَعَلَاتِن				فَعَلِن			

۴۹. گزینه ۴ درست است.

نکته: دو واژه در صورتی می‌توانند آرایه تکرار (واژه‌آرایی) ایجاد کنند که لفظ و معنی آن‌ها یکی باشد. با توجه به این نکته، در گزینه ۴، روی (اول) به معنی «دلیل» و روی (دوم) به معنی «چهره و صورت»، چون معنی یکسانی ندارند، بنابراین نمی‌توانند واژه‌آرایی یا تکرار داشته باشند.

بررسی واژه‌آرایی در گزینه‌های دیگر:

(۱) تکرار «بود»

(۲) تکرار «زلف»

(۳) تکرار «خاک، بیشتر»

۵۰. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) تکرار صامت «خ»

(۲) تکرار مصوت کوتاه «و»

(۳) تکرار صامت «س»

(۴) تکرار مصوت بلند «ا»

۵۱. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) تکرار واژه «ننگ، نام، است» = واژه‌آرایی / تکرار صامت «ن» = واج‌آرایی

(۲) تکرار مصوت کوتاه «و» = واج‌آرایی / واژه‌آرایی ندارد.

(۳) تکرار صامت «س» = واج‌آرایی / واژه‌آرایی ندارد.

(۴) تکرار مصوت بلند «ا» = واج‌آرایی / واژه‌آرایی ندارد. (دو کلمه «روان» به یک معنی نیستند).

۵۲. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) تکرار «کشیدیم، بریدیم» = واژه‌آرایی / تکرار مصوت بلند «ی» = واج‌آرایی

(۲) همچون از کمان تیر = تشبیه / بین کلمات «تیر، کمان» = تناسب یا مراعات نظیر

(۳) همچو پروانه ... = تشبیه / واج‌آرایی ندارد.

(۴) (بار یکدل، کیمیاست)، (چون صدف، کمیاب است) و (چون دُرّ، پربهاست) = سه تشبیه / بین کلمات «صدف، دُرّ» = تناسب

یا مراعات نظیر

۵۳. گزینه ۱ درست است.

تشبیه‌های موجود در متن:

۱- تشبیه دنیا به چاه پر آفت

۲- تشبیه موشان سپید و سیاه به روز و شب

۳- تشبیه چهار مار به طبایع

۴- تشبیه چشیدن شهد و شیرینی آن به لذات این جهانی

تضادهای موجود در متن:

۱- سپید ≠ سیاه

۲- شب $\neq$ روز

۳- زهر $\neq$ شهد و شیرینی

۴- اندک $\neq$ بسیار

۵- لذات $\neq$ رنج

۵۴. گزینه ۴ درست است.

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۴، توکل و ثمرات نیکوی آن در زندگی است، اما مفهوم گزینه‌های دیگر عبارت‌اند از:

(۱) عشق را نمی‌توان پنهان کرد.

(۲) ضرورت اتصال به خوبان برای حفظ کردن خود از بدی‌ها

(۳) شرم و حیا و تقوا داشتن باعث مصونیت از بدی‌هاست.

۵۵. گزینه ۳ درست است.

عاشقان، غم عشق را همیشه می‌ستایند و طالب آن هستند و آن را غمی مثبت و سبز می‌دانند. این مفهوم در همه گزینه‌ها وجود دارد؛ به‌جز گزینه ۳ که شاعر از تلخی غم خسته شده است.

جامعه‌شناسی

۵۶. گزینه ۱ درست است.

«هجوم آوردن» یک کنش است، نه پیامد کنش (رد گزینه ۴). این کنش انسانی از نوع اجتماعی است (رد گزینه ۳). جا ماندن از قطار، پیامد غیرارادی و طبیعی هجوم آوردن عده‌ای دیگر است؛ بنابراین تنها گزینه درست، گزینه ۱ خواهد بود. متأثر شدن از این صحنه به ارزش اجتماعی اشاره دارد. اعتراض برای تذکر دادن، اشاره به کنترل اجتماعی است. (ترکیبی درس ۱ و ۴)

۵۷. گزینه ۴ درست است.

آزادی بیان، جزو آرمان و ارزش‌ها است و ذهنی و غیرمحسوس و کلان است.

روستا، عینی و محسوس است و در مقایسه با شهر، خرد است. دید و بازدید، قابل مشاهده است؛ پس محسوس و عینی است و نسبت به خود عید نوروز، خرد است. (درس ۴)

۵۸. گزینه ۳ درست است.

برای یک دانش‌آموز کنش یاد گرفتن درس، پیامد طبیعی فعالیت او و پاسخ دادن به پرسش‌های امتحانی، پیامد ارادی کنش اوست. (درس ۱)

۵۹. گزینه ۲ درست است.

عمل فردی که به مضرات پرخوری آگاه است، ولی تصمیم به ترک آن نگیرد، حاکی از ارادی بودن کنش است. شنا کردن در دریا به‌خاطر نجات یک انسان، گویای هدف‌دار بودن کنش و پوشیدن لباس رنگ روشن در مراسم شاد و رنگ تیره در مراسم عزاداری، نشانه معنادار بودن کنش است. (درس ۱)

۶۰. گزینه ۳ درست است.

فردی که مطالعه می‌کند و شخص دیگری وارد آن مکان شود: کنش اجتماعی / تغییر رفتار او برای رعایت حقوق دیگران: ارزش اجتماعی / آرام مطالعه کردن او: هنجار اجتماعی (درس ۲)

۶۱. گزینه ۴ درست است.

ارزش‌ها و هنجارها از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه به افراد منتقل شده و تداوم می‌یابد. (درس ۲)

۶۲. گزینه ۱ درست است.

عضویت اعضای موجودات زنده و نظم آن‌ها تکوینی است، یعنی براساس آگاهی و اراده اعضا به‌وجود نمی‌آید و با اراده اعضا تغییر نمی‌کند. (درس ۳)

۶۳. گزینه ۴ درست است.

سنت‌های الهی در ارتباط با جوامع عادل و ظالم، یکسان عمل نمی‌کند که نشان‌دهنده تأثیر جهان ماورای طبیعی در جهان اجتماعی است. شناخت خداوند، آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان را تغییر می‌دهد و کنش‌های اجتماعی انسان را دگرگون می‌کند. آلودگی محیط زیست و طبیعت نتیجه رفتار شتاب‌زده و نابخردانه انسان‌هاست. (درس ۳)

۶۴. گزینه ۲ درست است.

عدم ایجاد تحول مهم: لایه سطحی / فرو ریختن جهان اجتماعی در صورت حذف شدن: لایه عمیق / عدم نقش حیاتی و اساسی: لایه سطحی / دارای تأثیرات محدود: لایه سطحی / دارای تأثیرات همه‌جانبه: لایه عمیق (درس ۴)

۶۵. گزینه ۱ درست است.

تنها آن دسته از آگاهی‌هایی است که ما با ورود به جهان اجتماعی با دیگران سهیم می‌شویم: نادرست
آگاهی‌هایی است که بر اساس تجربه‌های فردی و اجتماعی خود به‌دست می‌آوریم: درست
هر فرد، گروه، قوم و جامعه‌ای دارای نوعی از ذخیره دانشی است: درست
ذخیره دانشی همان دانش عمومی یک جامعه است: نادرست (درس ۱ دوازدهم)

۶۶. گزینه ۲ درست است.

دانشی که انسان‌ها در طول زندگی به‌دست می‌آورند، دانش عمومی است. دانشی که برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد، دانش علمی است. جامعه و فرهنگ یا جهان اجتماعی، دانش عمومی را در اختیار ما قرار می‌دهد. (درس ۱ دوازدهم)

۶۷. گزینه ۳ درست است.

غنی‌تر شدن دانش عمومی منجر به افزایش ذخیره دانش علمی جامعه می‌گردد.
افرادی که شناخت علمی از مسائل دارند، راهکارهای درست برای مسائل زندگی اجتماعی ارائه می‌کنند.
حل تعارضات میان دانش عمومی و دانش علمی گاهی با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر انجام می‌شود.
(درس ۱ دوازدهم)

۶۸. گزینه ۳ درست است.

- اگر تلقی جهان متجدد از علم به جوامعی که علاوه بر علم تجربی، علوم عقلانی و وحیانی را نیز معتبر می‌دانند سرایت کند، در ذخیره دانشی آن جوامع تعارضاتی پدید می‌آید.
- ارتباط دو سویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود.
- دانش علمی از رشد و رونق باز می‌ماند و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد. (درس ۱ دوازدهم)

۶۹. گزینه ۲ درست است.

در چنین شرایطی (تعارض در ذخیره دانشی)، ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود؛ دانش عمومی به‌طور همه‌جانبه از دانش علمی حمایت نمی‌کند؛ دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد. (درس ۱ دوازدهم)

۷۰. گزینه ۳ درست است.

ما انسان‌ها با تولد و ورود به جهان اجتماعی، با دیگرانی که در همان جهان اجتماعی زندگی می‌کنند، در مجموعه‌ای از آگاهی‌ها و دانش‌ها سهیم و شریک می‌شویم. این نوع از دانش را دانش عمومی می‌نامند.
گزینه‌های ۲ و ۴: در رابطه با دانش علمی درست هستند.
اولین راه ارتباطی انسان با جهان اطراف و ورود اطلاعات به ذخیره دانشی، از راه دریافت‌های حسی است. (درس ۱ دوازدهم)

عربی

۷۱. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱- او را ۳- شکرش را نمی‌گویند ۴- بسیاری از مردم (ص ۶ عربی دوازدهم)

۷۲. گزینه ۳ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱- کل انسان . نامی زنده از خود ۲- تمامیت ۴- زنده می ماند (ص ۱ و ۳ دوازدهم)

۷۳. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

۲- رفت ۳- تمرین داد ۴- آزادانه (ص ۱۹ و ۱۲ عربی دهم)

۷۴. گزینه ۴ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱- پیچانده ۲- درحالی که . پیچانده است ۳- مجهز شده (ص ۳ دهم و ص ۲ دوازدهم)

۷۵. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱- هؤلاء عمال: اینها کارگرانی هستند که ۳- لدنیاک: برای دنیایت

۴- أخبرنا الجیران: همسایه ها به ما خبر دادند (ص ۷ دهم)

۷۶. گزینه ۳ درست است.

أجعل: قرار می دهم (ص ۷ دهم)

۷۷. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه ها:

۲- الأعمال ۳- طرق ۴- بیانہ (ص ۱۹ دهم)

۷۸. گزینه ۴ درست است.

رد گزینه ها:

۱- الصفه ۲- المضاف إليه ۳- المرفوع (ص ۸ دوازدهم)

۷۹. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه ها:

۱- جمع التکسیر ۳- مخاطب . مذکر ۴- المنصوب (ص ۹ دوازدهم و ص ۱۹ دهم)

۸۰. گزینه ۳ درست است.

رد سایر گزینه ها:

۱- مختلفه به شکل مختلفه درست است. ۲- ثلاثین به شکل ثلاثین درست است.

۴- مغلقه به شکل مغلقه درست است. (ص ۲۰ و ۲۱ عربی دهم - ص ۲ عربی دوازدهم)

۸۱. گزینه ۱ درست است.

راسب و ناجح با هم متضاد هستند.

رد سایر گزینه ها:

۲- جمال (زیبایی) و قبیح (زشت): ترادف و تضادی ندارند. ۳- سرور (شادی) و حزین (غمگین): ترادف و تضادی ندارند.

۴- رقد و نام مترادف هستند. (ص ۹ عربی دهم)

۸۲. گزینه ۴ درست است.

لا در «لا تفتحن» دلالت بر نهی دارد. قبل از درخواست کارکنان فرودگاه، کیف هایتان را باز نکنید.

رد سایر گزینه ها:

۱- لا حرف جواب به معنای «نه» است. (نه متأسفانه، اما دوست دارم سفرکنم.)

۲- لا در «لا تزرعین» و «لا تحصدی» لای نفی مضارع است. (دشمنی را نمی کاری تا زیان برداشت نکنی.)

۳- لا تنظر فعل نفی مضارع است. (چرا قبل از اینکه به آنچه گفته است، به کسی که گفته، نگاه نمی کنی؟) (ص ۴ عربی دهم)

۸۳. گزینه ۳ درست است.

اسم لای نفی جنس، مفتوح است. (لا شیء)
رد سایر گزینه‌ها:

۱- المدرسه . الحفاظ . واجب: مرفوع / المرافق . کل . مواطن: مجرور هستند.

۲- کتابه: مرفوع / الحدیث . اللوحه . الجداریه: مجرور هستند. ۴- معنی . عصاره . معجم: مجرور هستند.
(ص ۹ عربی دوازدهم)

۸۴. گزینه ۲ درست است.

حرف مشبه (إن) بر کل جمله تأکید دارد.
رد سایر گزینه‌ها:

۱- لا حرف نفی جنس است و تأکید بر جمله ندارد. ۳- أن برای ارتباط بین دو جمله می‌آید.

۴- کأن برای شک و تردید و تشبیه می‌آید. (ص ۵ عربی دوازدهم)

۸۵. گزینه ۱ درست است.

معدود بعد از ۳ تا ۱۰ جمع است و معدود ۱۱ تا ۹۹ مفرد؛ بنابراین معدود عدد أربعة و عشرون، باید «شهر» باشد.
(ص ۱۵ عربی دهم)

تاریخ

۸۶. گزینه ۱ درست است.

جنگ‌های ایران و روسیه در دوران پادشاهی فتحعلی‌شاه قاجار، توجه زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب جلب کرد.
(تاریخ دوازدهم درس ۱ ص ۳).

۸۷. گزینه ۳ درست است.

گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران، منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد و زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری فراهم آورد. (تاریخ دوازدهم درس ۱ ص ۴).

۸۸. گزینه ۲ درست است.

از جمله علل و عوامل ناکامی نادرشاه، می‌توان به اشتغال پیوسته او به جنگ، مالیات‌های اضافی که از مردم برای تأمین هزینه‌های جنگ گرفته می‌شد و مهم‌تر از آن بدگمانی وی به نزدیکان و بزرگان کشور و برخورد خشن با آنان در سال‌های پایانی حکومتش اشاره کرد. توجه نادر به تقویت قوای نظامی و غفلت از دیگر عوامل مؤثر بر پایداری حکومت، از علل زوال دوران نادری است. (تاریخ دوازدهم درس ۲ ص ۱۹).

۸۹. گزینه ۳ درست است.

شاهرخ نوه نادرشاه، از قلمرو وسیع نادر، به شهر مشهد بسنده کرد و حکومتش تا زمانی که آقا محمدخان قاجار آن را از میان برداشت (۱۲۱۲ق) ادامه یافت. (تاریخ دوازدهم درس ۲ ص ۱۹).

۹۰. گزینه ۲ درست است.

مکتب نقاشی شیراز که در دوره مغولان شکل گرفته بود، در زمان زندیه به اوج رونق و زیبایی رسید و نقاشان برجسته‌ای مانند محمدصادق، اشرف و میرزابابا آثار زیبایی آفریدند. (تاریخ دوازدهم درس ۲ ص ۲۴).

۹۱. گزینه ۴ درست است.

یکی از دستاوردهای برجسته تمدن مصر باستان، ابداع خط‌های مختلف هیروگلیف و دموتیک بود. مصریان همچنین با استفاده از نی، کاغذ پاپیروس را ابداع کردند. شماری از این پاپیروس‌ها که حاوی مطالب ادبی، دینی، شرح حال و اقدامات فرعون‌هاست، بر جای مانده است. مصر از منابع طبیعی سنگ آهک و سنگ خارا بهره‌مند بود و معماران مصری برای ساختن هرم و دیگر بناها از آن‌ها استفاده می‌کردند. مصریان باستان همچنین در نقاشی، مجسمه‌سازی و ساخت جنگ‌افزارها و دیگر

ابزارها، خلاقیت و مهارت داشتند و آثار زیبا و ظریفی را خلق کردند. آنان برای ساختن این اشیاء، از معادن دوردست، مس و طلا استخراج می‌کردند. (تاریخ دهم درس ۴ ص ۴۱).

۹۲. گزینه ۱ درست است.

مدتی پس از آنکه سومریان زندگی در شهرها را آغاز کردند، در مصر نیز تمدن شروع به جوانه زدن کرد (تاریخ دهم درس ۴ ص ۳۸).

۹۳. گزینه ۲ درست است.

بسیاری از آثار باستانی گران‌بهای ایران، زینت‌بخش موزه‌های متعددی در کشورهای مختلف جهان به‌خصوص موزه‌های لوور در پاریس، بریتانیا در لندن، آرمیتاژ در سن‌پترزبورگ روسیه و متروپولیتن در نیویورک هستند. (تاریخ دهم درس ۳ ص ۲۶).

۹۴. گزینه ۱ درست است.

در دوره ساسانیان، گاه‌شماری اوستایی که گاه‌شماری دینی زرتشتیان (زردشتیان) محسوب می‌شد، در ایران رایج شد. در این گاه‌شماری، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌شد. (تاریخ دهم درس ۲ ص ۱۵).

۹۵. گزینه ۳ درست است.

تحلیل و تفسیر اطلاعات: در واقع کار مورخان شباهت بسیاری به کار کارآگاهان پلیس دارد. کارآگاهان و مورخان، هر دو، به دنبال شواهد و مدارکی هستند که به‌گونه‌ای گذشته را بازسازی و تفسیر کنند. (تاریخ دهم درس ۱ ص ۷).

جغرافیا

۹۶. گزینه ۲ درست است.

واژه جغرافیا برای اولین بار توسط اراتوستن، دانشمند یونانی ارائه شد. او جغرافیا را علم مطالعه زمین به‌عنوان جایگاه انسان تعریف می‌کرد. امروزه بسیاری از جغرافی‌دانان اعتقاد دارند که جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود و از آن‌ها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند.

۹۷. گزینه ۳ درست است.

ارتباط بین ارتفاع و دمای هوا، یک اصل هواشناسی است و تأثیر این رابطه بر فعالیت‌های اقتصادی در حوزه شاخه‌ای از جغرافیای طبیعی یا آب و هواشناسی قرار دارد (جغرافیای اقتصادی شاخه‌ای از جغرافیای انسانی است) که با دید ترکیبی، در جریانی دوطرفه (نه یک‌طرفه یا مستقل) یا دوسویه از یافته‌های علوم دیگر استفاده می‌کند.

۹۸. گزینه ۱ درست است.

عملکرد انسان‌ها در ارتباط با محیط طبیعی به دو گونه است: الف- درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها؛ ب- نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها. بنابراین برخی اقدامات انسان (در سطح زمین یا اعماق زمین و به کمک فناوری یا به‌صورت ابتدایی) برای رفع نیاز است و تعادل محیط را در بلندمدت حفظ می‌کند و برخی دیگر منجر به نابودی محیط طبیعی می‌شود. بنابراین، در هر دو حالت زمینه‌های تغییر در این محیط را فراهم می‌کند و ممکن است تعادل محیط را در مدت طولانی حفظ کند.

۹۹. گزینه ۴ درست است.

تداوم خشکسالی در سال‌های اخیر منجر به ریزگردهای بیش از حد مجاز در هوا (پاسخ سؤال چه‌چیز) در غرب و جنوب‌غرب ایران (پاسخ به سؤال کجا) شده است. این پدیده به‌سبب عملکرد منفی انسان، یعنی بی‌توجهی به تثبیت خاک (پاسخ به سؤال چه کسی) در فصول گرم (پاسخ به سؤال چه موقع)، تشدید شده است. در این متن، سؤال «چطور» بررسی نشده است.

۱۰۰. گزینه ۴ درست است.

در موقعیت نسبی خلیج فارس می‌توان گفت: الف- خلیج فارس در گذشته، ارزش ارتباطی خود را بین قاره‌های آفریقا، اروپا و آسیا حفظ کرده است. ب- خلیج فارس به‌دلیل داشتن ۶۶ درصد ذخایر نفتی و ۲۸ درصد گاز طبیعی، بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان است. ج- خلیج فارس به‌دلیل قرارگرفتن در مرکز یا کانون ناحیه جهان اسلام، ارزش‌های سیاسی و فرهنگی دارد. د- خلیج فارس به‌دلیل درآمدهای صدور نفت، به کانون توجه صادرکنندگان کالاها تبدیل شده است.

۱۰۱. گزینه ۲ درست است.

در انتخاب مقر برای استقرار و سکونت جمعیت، عوامل طبیعی بیشترین نقش را داشته‌اند. عواملی چون دسترسی به آب فراوان، آب‌وهوای ملایم و خاک حاصلخیز جلگه‌ها نقش مهمی داشته است. همچنین عوامل دیگری چون عوامل سیاسی و تصمیمات حکومتی، دسترسی به راه‌های تجاری و عوامل دفاعی و نظامی می‌توانند در پدید آمدن یک سکونتگاه در مکان خاص نقش داشته باشند. در کشور ایران دسترسی به آب، قلعه‌های دفاعی، بازارهای محلی و قرار گرفتن در تقاطع راه‌ها از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری هسته اولیه روستاها و شهرها بوده است. در موقعیت یک شهر یا روستا، ممکن است عوامل انسانی و طبیعی مانند روستاها و شهرهای اطراف آن، نقش سیاسی و اداری آن، آب و هوا، راه‌های ارتباطی، دسترسی به منابع معدنی و انرژی و ناهمواری‌ها تاثیرگذار باشند.

۱۰۲. گزینه ۱ درست است.

در روستاها چون جمعیت کمتر است، بیشتر افراد یکدیگر را می‌شناسند و روابط خویشاوندی، وابستگی اجتماعی و همکاری میان آن‌ها بیشتر است. بنابراین، آداب و رسوم و شیوه زندگی در شهر و روستا متفاوت است. در شهرها نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی سریع‌تر است.

۱۰۳. گزینه ۲ درست است.

منظور از اصطلاح شهرنشینی افزایش نسبت جمعیت (نه تعداد شهر) شهرهای یک کشور یا ناحیه سیاسی ملی (ناحیه سیاسی فروملی مربوط به استان، شهرستان و... است) به روستاهای آن است. در سال ۱۹۵۰ میلادی فقط ۳۰ درصد جمعیت جهان در شهرها زندگی می‌کردند، اما در سال ۲۰۱۴ میلادی ۵۴ درصد جمعیت جهان ساکن شهرها بوده‌اند یا شهرنشین شده‌اند. امروزه جمعیت شهرنشین جهان بر جمعیت روستانشین پیشی گرفته است و پیش‌بینی می‌شود که تا سال ۲۰۵۰ میلادی، این نسبت به حدود ۶۶ درصد برسد.

۱۰۴. گزینه ۱ درست است.

به‌طور کلی، مادرشهر یا متروپل بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... است و از این جنبه‌ها بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد. برای حداقل جمعیت مادرشهر، ارقام مختلفی را ذکر کرده‌اند و در این مورد توافقی وجود ندارد. در کشور ایران طبق مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی، به مادرشهرهایی که بیش از ۱ میلیون نفر جمعیت داشته باشند، کلان‌شهر گفته می‌شود؛ مانند تهران، مشهد، اصفهان، کرج، قم و ...

۱۰۵. گزینه ۳ درست است.

در برخی از روستاها، شهرنشینان به سرمایه‌گذاری و خرید زمین‌های کشاورزی به‌منظور ایجاد کشت تجاری اقدام کردند و در نتیجه آن، جمعیت روستانشین کاهش یافت. در این فرایند، روستاها دچار تغییرات عملکردی و کالبدی نشدند؛ زیرا روستانشین‌ها به جای کشت سنتی به کشت تجاری روی آوردند. اما تغییر روستاها با توسعه مصالح ساختمانی شهرها، فعالیت‌های غیر زراعی در روستاها و شهرگرایی، پدیده‌هایی هستند که منجر به تغییرات کالبدی و عملکردی روستاها شدند.

فلسفه و منطق

۱۰۶. گزینه ۳ درست است.

تأکید منطق بر آموزش شیوه درست اندیشیدن است. دانستن مغالطات برای منطق‌دان لازم است تا بتواند با آن‌ها مبارزه کند، ولی برای درست تفکر کردن انسان، دانستن مغالطات ضروری نیست؛ چون بسیاری از انسان‌ها بدون دانستن مغالطات هم درست تفکر می‌کنند. هیچ‌کس طراح و مبدع قواعد تفکر نیست.

۱۰۷. گزینه ۱ درست است.

در تصور، حکم و قضاوت وجود ندارد و در این حالت، به واقعیت داشتن یا نداشتن یا ارتباط آن با سایر امور، کاری نداریم و تنها همان را به ذهن می‌آوریم. در عبارت «درک انسان از سیم‌رغ» و عبارت «به ذهن آوردن یک مفهوم» حکم و قضاوت وجود ندارد؛ پس تصور هستند.

در عبارت «دیو وجود ندارد» خبری بیان شده و در آن حکم و قضاوت وجود دارد؛ پس تصدیق است. همچنین عبارت «آیا می‌دانید تاقدیس چیست؟» جمله‌ای انشائی است و خبری نیست؛ پس تصور است.

۱۰۸. گزینه ۳ درست است.

در سایر گزینه‌ها احتمال برداشت دو معنا از لفظ «با» وجود دارد. «با» به معنای با کمک و «با» به معنای به همراه، ولی در این گزینه، مشخص شده که معنای «با»، «با کمک» است.

۱۰۹. گزینه ۱ درست است.

در عبارت گزینه ۲: ابهام در مرجع ضمیر، به دلیل مشخص نبودن مرجع ضمیر «ش» در کیفش است.

در عبارت گزینه ۳: مغالطه نگارشی به سبب دیکته نادرست، عرض به معنای آبرو است.

در عبارت گزینه ۴: احتمال بروز مغالطه ابهام در جمله وجود دارد و مشخص نیست منظور «مثل قند، شیرین» است یا «مثل قند، سفید».

۱۱۰. گزینه ۲ درست است.

مفاهیم «کتاب من» و «پیامبر اکرم» کلی هستند؛ زیرا «کتاب من» می‌تواند مصداق‌های متعددی داشته باشد و پیامبر اکرم نیز چون صفت است، می‌تواند شامل مصادیق متعدد گردد؛ هر چند که ما فقط برای حضرت محمد (ص)، پیامبر اکرم را به کار می‌بریم، ولی مفهومی کلی است که می‌تواند بر فرد و مصداق دیگر نیز به کار رود. اما مفهوم «قرآن» چون اسم خاص کتاب آسمانی ما مسلمانان است، پس جزئی است.

۱۱۱. گزینه ۴ درست است.

رابطه آسیایی و اروپایی تباین است و مفهوم مسیحی با آسیایی و اروپایی، رابطه عموم و خصوص من وجه است.

باید رابطه دو مفهوم با یکدیگر تباین باشد؛ چون دو دایره کناری هیچ مصداق مشترکی ندارند. در سایر گزینه‌ها هیچ دو مفهومی که رابطه آن‌ها تباین باشد، وجود ندارد؛ به جز آهو و گوشتخوار که در این گزینه هم چون رابطه آهو و چهارپا، عموم و خصوص مطلق است، با شکل هم‌خوانی ندارد.

۱۱۲. گزینه ۱ درست است.

وقتی که انسان گرسنه یا تشنه می‌شود و به سراغ آب و غذا می‌رود و یا از خطر فاصله می‌گیرد و از آن دور می‌شود، بیانگر یک اصل فلسفی است و آن این است که انسان می‌داند در اطرافش چیزهایی واقعی هستند.

۱۱۳. گزینه ۴ درست است.

وقتی کودک با چیزهایی روبه‌رو می‌شود و می‌پرسد «این چیست؟» یا «آن چیست؟»، یعنی می‌داند که آن‌ها موجود هستند، اما از ماهیت و چیستی آن‌ها آگاه نیست. او می‌خواهد آن‌ها را بشناسد و از چیستی‌شان آگاه شود؛ یعنی می‌خواهد بداند که این موجودات چه ویژگی‌های مخصوص به خود دارند که آن‌ها را از دسته دیگر موجودات، متمایز می‌کند.

۱۱۴. گزینه ۱ درست است.

وجود و ماهیت دو مفهوم مغایر هستند؛ زیرا حمل وجود بر ماهیت با حمل ماهیت بر ماهیت متفاوت است. حمل ماهیت (یا اجزاء ماهیت) بر ماهیت، به دلیل نیاز ندارد، ولی حمل وجود بر ماهیت، نیازمند دلیل است. همچنین برخی امور که ما از وجودشان اطلاع داریم، ولی ماهیت آن‌ها برای ما روشن نیست و یا ماهیت‌هایی را که وجود ندارند، در ذهن خود می‌آوریم، دلیل بر این است که مفهوم وجود با مفهوم ماهیت متفاوت است.

۱۱۵. گزینه ۱ درست است.

در قضایای «حیوان جسم است، حیوه فلز است، مربع شکل است، انسان بشر است و سفیدی رنگ است»، حمل ذاتی و بی‌نیاز از دلیل است، ولی در قضایای «مثلث قائم‌الزاویه است، انسان عجول است و انسان موجود است»، حمل محمول بر موضوع، نیازمند دلیل است و ذاتی نیست.

۱۱۶. گزینه ۲ درست است.

توماس آکوئیناس که با فلسفه ابن‌سینا آشنا بود، اصل مغایرت وجود و ماهیت را در اروپا گسترش داد.

میان مفهوم وجود با هر چیستی و ماهیتی، رابطه ذاتی برقرار نیست، بلکه حمل وجود بر هر ماهیتی، به دلیل نیازمند است؛ حال ممکن است این دلیل از طریق حس و تجربه باشد یا از طریق عقل محض.

۱۱۷. گزینه ۲ درست است.

این پرسش که «آیا موجودات این جهان می‌توانسته‌اند، نباشند یا موجود شدن برای آن‌ها ضروری بوده است؟» پرسشی است که فیلسوفان به آن پرداخته‌اند و نظر خود را دربارهٔ امکان و ضرورت این جهان بیان کرده‌اند.

۱۱۸. گزینه ۳ درست است.

رابطهٔ «سه‌ضلعی نبودن» و «مربع» وجوبی است.

رابطهٔ چهل‌وشش و فرد بودن، رابطهٔ امتناعی است. رابطهٔ وزن نداشتن و استوانه، رابطهٔ وجوبی است. رابطهٔ گاز بودن و نیتروژن نیز رابطهٔ وجوبی است.

۱۱۹. گزینه ۳ درست است.

ممکن‌الوجود بالذات چیزی است که در ذات خود مساوی میان وجود و عدم است. یعنی نه اقتضای وجود دارد و نه اقتضای عدم؛ اگر علت تامهٔ آن باشد، موجود می‌شود و اگر علت تامهٔ آن نباشد، به‌وجود نمی‌آید.

۱۲۰. گزینه ۴ درست است.

اگر رابطهٔ ذاتی موضوعی با وجود، امتناعی باشد، یعنی آن موضوع ذاتاً ممتنع‌الوجود است و نمی‌تواند موجود شود.

روان‌شناسی

۱۲۱. گزینه ۴ درست است.

وقتی می‌گوییم روش تدریس فعال به یادگیری دانش‌آموزان کمک می‌کند، روش تدریس فعال را علت و یادگیری را معلول در نظر گرفته‌ایم. بنابراین، این عبارت نمونه‌ای از تبیین است و رابطهٔ علت و معلولی را نشان می‌دهد. در سه گزینهٔ دیگر صرفاً وجود نوعی رابطه بین متغیرها بیان شده که نمی‌تواند رابطهٔ علت و معلولی باشد.

۱۲۲. گزینه ۲ درست است.

یکی از ویژگی‌های روش علمی تکرارپذیری است؛ به این معنا که یافته‌های به‌دست آمده از روش علمی، خصوصی و شخصی نیست، بلکه هر فردی در صورت رعایت ضوابط علمی، می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند. بسیاری از انسان‌ها با روش‌های منحصربه‌فرد، مسئله را حل می‌کنند. هرچند این افراد ممکن است به نتیجهٔ مورد نظر برسند، اما چون پاسخ آن‌ها به‌وسیلهٔ دیگران قابل تکرار نیست، در مجموعهٔ روش علمی قرار نمی‌گیرد.

۱۲۳. گزینه ۱ درست است.

آزمون‌ها ابزاری برای کمی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی هستند. آزمون باید دقیقاً چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن ساخته شده است. علاوه بر این، آزمون‌ها در دفعات متعدد اجرا، باید نمرهٔ یکسان یا تقریباً یکسان به ما بدهند. در مراحل اولیهٔ پژوهش، بررسی آزمایشگاهی امکان‌پذیر نیست؛ در نتیجه از راه مشاهده، موضوع مورد مطالعه تبیین می‌شود. درس ۱

۱۲۴. گزینه ۳ درست است.

روان‌شناسی در مقایسه با سایر علوم تجربی در توصیف و تبیین پدیده‌ها با دشواری‌های زیادی روبه‌رو است. مهم‌ترین دلیل دشواری این است که پدیده‌های روان‌شناختی تحت تأثیر علت‌های زیادی هستند؛ در حالی که در علوم دیگر، این‌گونه نیست. درس ۱

۱۲۵. گزینه ۱ درست است.

جامع‌ترین تعریف روان‌شناسی عبارت است از: علم مطالعهٔ رفتار و فرآیندهای ذهنی (شناخت). درس ۱

۱۲۶. گزینه ۲ درست است.

پاسخ دقیق به پرسش‌های مطرح‌شده در قلمرو علم روان‌شناسی دغدغهٔ روان‌شناسان است. درس ۱

۱۲۷. گزینه ۳ درست است.

علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: یافته‌های به‌دست آمده از روش علمی، خصوصی و شخصی نیست.

گزینهٔ ۲: در برخی موارد روان‌شناسان نمی‌توانند مانند فیزیکدانان یافته‌های خود را به‌راحتی تکرار کنند.

گزینهٔ ۴: بسیاری از انسان‌ها با روش‌های منحصربه‌فرد، مسئله را حل می‌کنند. هرچند آن‌ها ممکن است به نتیجهٔ مورد نظر

برسند، اما چون پاسخ آن‌ها به وسیله دیگران قابل تکرار نیست، در مجموعه روش علمی قرار نمی‌گیرد. درس ۱
۱۲۸. گزینه ۴ درست است.

پرسش‌نامه‌ها به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شوند و از نتایج آن‌ها باید با احتیاط استفاده شود. درس ۱
 آزمون‌ها ابزاری برای کمی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی هستند. آزمون دارای دو ویژگی مهم است:
 ۱- باید دقیقاً چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن ساخته شده است.
 ۲- در دفعات متعدد اجرا، باید نمره یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهد.

۱۲۹. گزینه ۱ درست است.

تبیین اینکه «چرا تداعی به موقع خاطرات، موجب تحکیم حافظه می‌شود؟» به مراتب دشوارتر از پیش‌بینی پدیده‌های مربوط به علم فیزیک یا سایر علوم مانند آن است؛ چون تحت تأثیر عوامل متعددی است که به راحتی نمی‌توان آن‌ها را تبیین کرد. هر موضوع مورد مطالعه که توصیف و تبیین روشن‌تری داشته باشد، پیش‌بینی و کنترل آن آسان‌تر خواهد بود. موفقیت در رسیدن به «پیش‌بینی و کنترل»، به چگونگی توصیف و تبیین پدیده مورد مطالعه بستگی دارد. درس ۱

۱۳۰. گزینه ۳ درست است.

کودکان براساس پردازش ادراکی، یعنی ویژگی‌های حسی و فیزیکی، عمل می‌کنند؛ مثلاً مفید بودن یک کالا را به اندازه و رنگ آن نسبت می‌دهند؛ در حالی که پردازش غالب نوجوانان، مفهومی است. نوجوانان فایده‌مندی یک کالا را براساس ماندگاری، کیفیت و ... می‌سنجند. درس ۱

۱۳۱. گزینه ۳ درست است.

به کمک «توجه»، یک یا چند محرک احساس‌شده را انتخاب می‌کنیم. سپس محرک انتخاب‌شده را تعبیر و تفسیر می‌کنیم. به فرایند تفسیر محرک‌های انتخابی «ادراک» گفته می‌شود. در مرحله بعد، تفسیرهای خود را در محفظه‌ای نگهداری می‌کنیم که به آن «حافظه» می‌گویند و فرآیند بازنمایی اطلاعات موجود در حافظه، «تفکر» نام دارد. درس ۱

۱۳۲. گزینه ۱ درست است.

علاوه بر مشاهده در محیط طبیعی، برخی از محققان در محیط آزمایشگاهی به مشاهده رفتارهای مورد نظر می‌پردازند؛ پس مشاهده به دو شکل «طبیعی و آزمایشگاهی» صورت می‌گیرد و استفاده از محیط آزمایشگاهی، لزوماً غیراخلاقی نیست. درس ۱

۱۳۳. گزینه ۳ درست است.

عبارت «الف» علت فراموشی را بیان می‌کند؛ پس تبیین است.

عبارت «ب» با کمک یکی از علت‌های تأثیرگذار در یادگیری یعنی توجه متمرکز، یادگیری بهتر را پیش‌بینی می‌کند.

عبارت «ج» با کمک یکی دیگر از علل تأثیرگذار بر یادگیری که ایجاد فواصل زمانی است، شرایط یادگیری بهتر را کنترل می‌کند. درس ۱

۱۳۴. گزینه ۴ درست است.

با ورود معلم تمامی بچه‌های کلاس احساس را دارند. پس از شروع معلم به تدریس می‌توان گفت اکثر بچه‌ها توجه هم دارند، اما به دلایلی مثل یکنواخت بودن لحن صدای معلم، ممکن است برخی از بچه‌ها دچار عدم تمرکز شوند؛ مثل حدیث. برخی نیز ممکن است تمرکز توأم با درگیری و انگیزتگی ذهنی داشته باشند؛ مانند سپیده که در واقع فقط به کمک حافظه می‌دانست که از نوشته‌های تخته می‌تواند جواب بدهد، ولی طبیعتاً جوابگوی سؤال نبود؛ چون ادراک بدون یادگیری بود، ولی در خصوص رؤیا می‌توان گفت که از همان ابتدا، احساس، توجه، تمرکز و ادراک را داشته است. به تعبیری دیگر، تمامی مراحل شناخت پایه و شناخت عالی را داشته که قادر به پاسخگویی سؤالات معلم بوده است. درس ۱

۱۳۵. گزینه ۳ درست است.

به هر نوع فعالیت مورد مشاهده مستقیم، «رفتار» گفته می‌شود؛ مانند صحبت کردن، راه رفتن، خندیدن، خوردن و ...

به فرایندهای ذهنی که به‌طور غیرمستقیم (از طریق گزارش فرد، آزمون‌های روان‌شناختی، بررسی نمودهای رفتاری و ...) قابل مشاهده هستند، «شناخت» گفته می‌شود؛ مانند استدلال، قضاوت، حل مسئله، برنامه‌ریزی و ... درس ۱

بسمه تعالی

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اطلاعیه شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان سازمان سنجش آموزش کشور در خصوص

برگزاری آزمایشی امتحانات نهایی (تشریحی) دروس عمومی پایه دوازدهم

به اطلاع مدیران، مشاوران و دانش آموزان گرامی می‌رساند:

با توجه به حذف دروس عمومی و تأثیر قطعی معدل کتبی نهایی در نتیجه کنکور سراسری، و برای آشنایی و آمادگی هرچه بهتر دانش آموزان پایه دوازدهم جهت حضور در امتحانات نهایی و ارتقاء سطح نمرات، شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان سازمان سنجش آموزش کشور برای اولین بار نسبت به طراحی و برگزاری آزمایشی **آزمون‌های تشریحی دروس عمومی** اقدام نموده است.

از مهمترین مزایای شرکت در این آزمون می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- ✓ آشنایی با سطح علمی سؤالات و نحوه مطالعات کتب درسی جهت شرکت در امتحانات نهایی؛
- ✓ آشنایی با نمونه سؤالات نهایی بعد از حذف دروس عمومی از کنکور سراسری؛
- ✓ ارزیابی کیفی و کمی سطح آگاهی و آمادگی دانش آموزان؛

لازم به ذکر است که جزئیات ثبت نام و نحوه برگزاری آزمون در اطلاعیه‌های بعدی در سایت

شرکت به نشانی www.sanjeshserv.ir متعاقباً اعلام خواهد شد.

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور